

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

24. SZÁM

A villámháboru csődje

A villámháboru gondolata német tálmány. A germán imperializmus mindig fenyegette Európát és a világot, így Németországnak mindig két-arcvonalas háborúra kellett felkészülnie, mert emberanyaga és nyersanyaga hosszulejárta háborút nem tett volna lehetővé. Ezért kellett Schlieffennek, az 1900-as évek német vezérkari főnökének Franciaország ellen olyan tervet kidolgoznia, mely a lerohanáson alapszik. Néhány hét alatt kellett volna levernie a francia hadsereget, hogy utána egész erejével a cári Oroszország ellen forduljon. Mint ismeretes, az 1914 szeptember eleji marnei csata ezt a tervet keresztülhúzta és Németország vereségét előrevetítette.

De a németet nem olyan fából faragták, hogy a történelemből tanulságot tudjon levonni! Hitlerék arra az eredményre jutottak, hogy a jövő háborúja érdekében még jobban kell fegyverkezni és új, nagyhatású fegyverekkel a háborút már akkor kell eldönteni, amikor a környező népek még fel sem osudtak. Tehát szerintük nem a villámháboru eszméje a káros, hanem annak a kivitelezése volt helytelen.

A spanyol polgárháboruban kipróbálták új harcászati eszközeit és már 1939-ben, mint állig felfegyverezett betörők, lerohantak Lengyelországot, majd később Franciaországot. A villámháboru sikerülhetett, mert a környező államok nem készültek fel a védekezésre.

Ezután kelet felé, a Szovjetunió leverésére fordultak, de ebbe beletört a bicskájuk. Evvel már el is dőlt a küzdelem, mert a villámháboru olyan szerencsejáték, melynél mindent egy kockára tesznek fel.

Miután 1941 őszén a Don magasságában elakadt a német támadás, tisztánlátó német tábornokok, elsősorban Brauchitsch, a hadsereg visszavonulását követelték, de ennek lett az eredménye, hogy Hitler elcsapta őket és a hadsereg főparancsnokságát személyesen vette át.

A hitleri sztratégia eredménye az a kilenc csapás volt, melyet Sztalin marsall a forradalom évfordulóján elmondott beszédében ismertetett.

A lavina elindult. Mi állíthatja meg? Csodafegyver? Ennek láthatjuk a hatását: a szövetségesek minden arcvonalon előnyömlnek.

Miért harcol hát akkor Németország? A választ megadták azok, akik Hitler ellen merényletet kíséreltek meg. A harc céltalan.

A Gondviselésnek terve lehet Hitlerrel. Talán nem utolsó sorban az, hogy hatalmi tébolyában tönkregye országát. Így majd onnan új villámháboru, — mely a világ népeit örökké rettegésben tartja — nem indulhat ki többé. Egyedül így nem válhatik valóra Hitlernek a hírhedt „Mein Kampf”-jából idézett mondata: „Bárki is óhajtja szívéből a békét, hozzá kell járuljon ahhoz, hogy a németek birtokukba vehessék a világot. Az emberiség eszméje kitünő lehet, de de csak úgy, ha a magasabrenlő ember meghódított és leigázott elég földet ahhoz, hogy egyedül ura lehessen.”

Az ilyen felfuvalkodott hólyag szét-pukkantása az emberiség közös érdeke.

Homonnay H. ó

A Szovjet Hadsereg végső támadásra készül Budapest ellen

A dunaföldvári hidfőt elfoglalták Malinovszky tábornagy csapatai

MOSZKVA, november 15. (Rádió) A szovjet tudósító iroda hadijelentése: **November 14-én csapataink Magyarországon tovább folytatták támadásaikat és a harcok során elfoglaltuk Nagykatát, több mint 30 más helységgel együtt, köztük Hevesvezekény, Pusztacsány, Szentmártonkát, Tápióság, Uri és Péteri községeket, valamint Nagyhalom és Szentmártonkát vasutállomását.**

Budapesttől délre benyomtuk az ellenség dunai hidfőjét és elfoglaltuk Solt és Dunagyháza községeket.

Csapataink Magyarországon november 10-e és 13-a között 3600 magyar és német foglyot ejtettek. Ezzel a foglyok száma a november 2-a és 13-a közti időben 7700-ra emelkedett.

Az arcvonalak többi szakaszán felderítőváltakozás folyt.

November 13-án 18 német harcocsit lőttünk ki és 21 ellenséges repülőgépet semmisítettünk meg.

MOSZKVA, november 15. A Magyarországon folyó hadműveletekkel foglalkozva a Vörös Csillag a következőket írja:

Az a nehéz tüzérségi előkészítés, amely a Vörös Hadsereg nehéz és legnehezebb ágyúit vonultatta fel Budapestnél, kétségtelenül nem fogja eltéveszteni hatását. A csata Budapestért utóbb sokkal nyitabbá vált, minthogy ezen a szakaszon a nagy esőzés a mélyben fekvő területeken jórészt

járáhatatlanná tette az utakat. A harcedzett és mozgékony szovjet gyalogság azonban az egész vonalon biztosan kezében tartja a kezdeményezést.

A newyorki rádió moszkvai jelentés alapján csütörtökön hajnalban ezt közölte: Az orosz hadsereg a végső támadásra készül Budapest ellen. A balkáni hadjárat egyik legfontosabb csatája van kifejlődőben. A magyar főváros ellen délről és délkeletről indult meg a tá-

madás, ahol Malinovszky tábornok csapatai előkészültek az Ausztriát védelmező német kulcsállások áttörésére.

A szerdai német hadijelentés már beismerte, hogy a dunaföldvári hidfőt a szovjet csapatok nyomása alatt kiürítették. A német tájékoztató iroda előzetes közlése szerint a szovjet csapatok benyomultak Budapest délkeleti külvárosába, ahol utcai harcok folynak.

Tömegesen állanak át a magyar kötelek a felszabadító Vörös Hadsereghez

MOSZKVA, november 15. A szovjet tudósító iroda a november 14-én kiadott hadijelentéssel összefüggésben a többi között a következőket közli:

A Ceglédtől északnyugatra szétvert magyar gyaloghadosztály maradványaiból az ellenség csak egy zászlóalj-t tudott összeállítani. Más helyen az 5-ik magyar tartalékhadosztály 20-ik ezredének 210 katonája Olajos főhadnagy vezetésével átment a Vörös Hadsereghez. A főhadnagy ezt mondotta: „A 2. zászlóalj különösen súlyos veszteségeket szenvedett. Molnár Károly őrnagy zászlóaljparancsnok eltűnt. Megparancsoltam, rakják le a fegyvert. Fehér zászló alatt átmentünk az oroszokhoz.”

Az arcvonal másik szakaszán a 23-ik magyar gyalogezred 201-ik önálló zászlóalj-része 520 katonával és tiszttel ment át a szovjet csapatokhoz. Szentkirályi Gusztáv alezredes zászlóaljparancsnok ezt mondotta: „Béldy Alajos altábornagnak, a honvédezerkar hadműveleti osztálya vezetőjének voltam a hadsegéde. Béldy a Gestapo letartóztatta. Engem október 21-én neveztek ki zászlóaljparancsnoknak. Beláttam, hogy a harc céltalan az oroszokkal szemben. Nem akartam katonáimat a németek érdekében feláldozni. Azt ajánlottam, hogy menjünk át az oroszokhoz. Tiszteim és katonáim örömmel követtek és csatlakoztak a szovjet csapatokhoz.”

Ezek az eseteken kívül az utóbbi napokban még több más kötelek állott át a Vörös Hadsereghez.

Visinszky a fegyverszüneti egyezmény végrehajtásáról

BUKAREST, november 15. A napok óta Bukarestben tartózkodó Visinszky szovjet helyettes külügyi népbiztos tiszteletére Vişoianu külügyminiszter szerdán diszedéjét adott a külügyminisztériumban. Jelen voltak a kormány tagjai, a vezérkar főnöke, az angol és amerikai katonai missió tagjai, Titel Petrescu, a Szociáldemokrata Part vezetője és — miként azt a bukaresti rádió megem-

liti — Pop Ionel Eszakerdély kormánybiztos. Vişoianu külügyminiszter beszédében hangsúlyozta, hogy a demokrata Románia a Sztalin bölcs vezetése alatt álló Szovjetunió oldalán örömmel kapcsolódik az új világ felszabadító harcába és a tartós béke megteremtésének munkájába. Románia földrajzi helyzetére és igényeire utalva a hála hangján emlékezett meg Eszakerdély visszafoglalásáról.

Visinszky válaszbeszédében kiemelte, hogy augusztus 23-ika és szeptember 12-ike történelmi dátum, amely új világot nyitott meg Románia előtt az egyesült nemzetek soraiban. Végül ezt mondotta: Remélem, hogy a fegyverszüneti egyezmény feltételeinek sikeres végrehajtása fokozni fogja a teljes együttműködést és továbbmélyíti a kapcsolatokat a két ország között.

HIREK

Biztosították Kolozsvár husellátását

Látogatás a város legnagyobb közellátási üzemében

Nem írom alá a nevemet

aldírású zsidó levélírónk elkeseredését teljesen megértjük, de ha végig lapozza a Világosság eddig megjelent példányait, akkor maga is szégyenkezve állapíthatja meg: nem is cikkek, hanem cikksorozatok keretében leplezzük le a zsidóságot halálra üldöző nyilas banditák gaztetteit. Hogy pedig csak a zsidók lennének igazi demokráciák, arra feleljenek maguk a zsidó demokráciák és kommunisták! Azt is döntsék el saját zsidó társai, hogy a Világosság olyan áldemokratikus lap-e, amelynek betiltását kell sürgetni, mint ahogy azt névtelen levélírónk szeretné. Valóban tág teret engedünk a Magyar Dolgozók Szövetsége kérdéseinek, de nemcsak kizárólag a MADOSZ-énak. Figyelme- sebb olvasás után felfedezhetni lapunkban a munkásmozgalom, a kommunista párt, a szociáldemokrata párt közleményeit s elvi állásfoglalásait is. Ha mindez áldemokrácia, akkor a Világosság valóban megérdemli a betiltásra, ha ellenben a névtelen levélíró téved, akkor valóban megérdemli, hogy továbbra is névtelen sötétségben maradjon a személye.

Jordáky Lajos előadása.

Jordáky Lajos közgazdasági szakíró szombaton d. u. 4 órakor a MADOSZ helyiségében (Farkas-utca 7. l. em.) az Apácai Cseri János Népakadémia rendezésében előadást tart „Erdély társadalmi tagozódása” címen.

Vöröskeresztes karszalag viselése.

Tudomásomra jutott, hogy a vöröskeresztes karszalagot igen nagy számban jogosulatlan személyek is viselik. Eppen ezért a következőket rendelem el: Vöröskeresztes karszalagot csakis diplomás orvosok és ápolónői képesítéssel bíró, jelenleg egészségügyi alkalmazásban lévő személyek viselhetik. A karszalaghoz a jogosultságot igazoló bizonyítványt a tisztii főorvos által látványoztatni kell. Ezen rendelet ellen vétőkkel szemben a legszigorubb intézkedést fogom megtenni. *Konczvald Tibor dr.* városi tisztifőorvos.

A román diákság

Kolozsvárt tartott gyűlése elhatározta, hogy csatlakozik a nemzeti demokratikus arcvonallal együttműködési tervezetéhez, amelynek alapján az új román kormány fel akarja építeni az országot.

Az Ursus-sörgyár

felkéri mindazokat, akiknél üres sörshordók és palackok vannak, hogy azt közölni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben házanként, hatósági segédlettel fogja azokat felkutatni és edényei rejtegetői ellen a törvényes eljárást megindítani. Nyomravezetők jutalomban részesülnek.

Birtok, Bolgár kertészet, 40 hold,

gazdasági épületei kel és melegágy rámaikkal azonnal kiadó a Békásban. D. e. 8-9. Tulajdonos Pata-u. 82.

László Irma táncitanár

vásár- és ünnepnapokon 2-7 óráig ösztánok keretében folytatja tanításait Karolina-tér 4. számú helyiségében.

Köszönetet mondunk mindazoknak,

akik jó édesapánk, Komlósi Mihály temetésén részvételükkel fájalmunkat enyhítették. A Komlósi család. 487

Kóserhus és felvágottak

naponta kaphatók Timár-utca 34. szám alatt a Hitközség csarnokán. Vezetőség.

Mély fájdalommal tudatjuk,

hogy szeretett rokonunk, Bakó Lujza életének 70. évében hosszas és kínos szenvedés után, tolyó hó 15-én reggel meghalt. Temetése folyó hó 17-én délután 3 órakor lesz a temetői kapunál. A gyászoló család. 502

Dr. Berényi Dezső orvos

rendelőjét Szabadság-tér (volt Mátyás király-tér) 25. szám alá áthelyezte. Rendel 12-13 óráig.

A népköszönet

szakszervezete pénteken 10 órakor közgyűlést tart Karolina-tér 9. sz. alatt.

KOLOZSVAR, november 15. Bombáktól tépelt utcákon át jutunk el a husárgyárba. A bejáratnál a kapus feltartóztat. Tilos a bemenet! Rövidesen előkerül a gyár vezetője, Muradin Márton. Ő aztán megadja a belépési engedélyt. Megkérdezzük, hogy a jelenlegi viszonyok között milyen eredménnyel dolgozik a kolozsvári husárgyár.

— Két héttel ezelőtt még csak 10 százalékát gyártottuk a nyári mennyiségnek — válaszolja készséggel. Ma már elértük az 50 százalékot, ami már majdnem kielégítő, ha figyelembe vesszük, hogy a város lakosságának jelentős hányada eltávozott.

— Mennyit jelent ez sulyban és gyártmányokban?

— A mai termelés napi ezeröttszáz kilogram marhahus, amit hat üzletünk árusít ki és ugyanannyi hentesáru. Ezt utalványra adjuk ki, főleg kórházaknak és intézményeknek.

Amíg a marhából szalámi lesz

Beszélgetés közben végigjárjuk az üzemet. A hentesüzemben serény

munka folyik. Itt csontozzák, felvágják, darálják, sózzák, dagasztják és töltik a húst. A főzőben hatalmas üstökben rotyog a véreshurka. A fagyasztóban tíz felsértést látunk.

— Ezeket Bánffyhadról hoztuk — mondja az igazgató — és kizárólag marha- és borjúhús közé keverve, a hentesáruban kerül forgalomba.

Ezután a melléktermékek feldolgozását tekintjük meg. Hatalmas kazánokban 100 fokos gőzben naponta 100 kilogram csontzsírt főznek ki a csontokból. A faggyuval együtt így napi 200 kiló zsiradékkal segítik elő a szappangyártást. A bőrt kisóvva készítik el a bőrgyár számára. Itt aztán igazán semmi sem megy veszendőbe.

Tíz deka zsir jut hetenkint

A hus és zsirellátásra vonatkozóan a következőket tudjuk meg:

A marhahusellátást máris biztosították. Borjúhúsból mintegy félkiló fog jutni a családoknak hetenkint. A zsirellátást a vasúti forgalom megindulása után lehet csak megoldani, Sertést Kolozsvárnak Szamosújvár, a

Szilágyság. Nagyvárad környéke és az Allóid adott. Heti 10 deka zsirra és 15 deka sertéshusra személyenként azonban így is lehet számítani.

Ezután a gyár szociális viszonyai után érdeklődünk. Kérdésünkre Horváth Jenő üzemvezető ad felvilágosítást. Az üzemi tanács november elsejével 73 százalékos béremelést (a legalacsonyabb kategóriában 100 százalékosat) állapított meg. Így neki 768 pengő havi fizetésről 1200 pengőre emelkedett a havi fizetése. A szakmunkások bérei: 400, 475 és 550 pengő. A napi munkaidő 8 óra. A munkások napi 3 pengőért háromszori bő étkezést kapnak.

Ki akarunk lépni az üzemből, de visszahökölünk, az udvarra éppen egy gulyát hajtanak be nagy ostorpatogatással.

A beszerző jelenti, hogy 40 darab ökröt hajtottak fel.

— Tessék nézni — mondja Muradin igazgató ragyogó arccal —, milyen gyönyörű, békebeli áru. Nem sajnáljuk érte a pénzt, csak hogy biztosítsuk a város husellátását.

Ujabb részletekre derült fény a pusztakamarási tömegmészárlás ügyében

TORDA, nov. 15. (Kiküldött munkatársunktól.) A Pusztakamarás mellett felfedezett borzalmas tömegmészárlásról közöltük már a megindított vizsgálat eddigi fejleményeit. Most kiküldött munkatársunk újabb részletekre derített fényt s azokról a következőkben számolunk be.

A honvédcsoportok bevonulása után a nagysármási zsidóság egy héten át román és magyar földműveseknél rejtőzött el. Amikor azonban a honvédség röpcédulákat szórt, amelyben mindenkit felszólítottak, hogy térjen azonnal vissza munkahelyére, mert nem lesz bántódásuk, ők is hazatértek lakásukra. Visszatérésük után nyomban elrendelték, hogy fessenek sárga Dávid-csillagot házuk kapujára. Később a csendőrök valamennyiüket összegyűjtötték egy Pop nevű elmenekült utmester házába. Ugyanebben a házban volt különben a csendőrség szállása is. A bánásmód a lehető legdurvább volt. Egy álló hétig semmiféle élelmezést nem kaptak. Gergely Sándor református lelkész és több más közösségi lakost, akik élelmiszereket akartak bejuttatni a szerencsétleneknek, megfenyegették, hogy őket is a gettóba zárják. Lanz csendőrszázados és pribékjei a fiatal lányokat kiválogatták és megbecstelenítették.

Egy hét múlva a családfőket csendőrkísérettel hazaküldték, hogy ruháikat és értéktárgyaikat szedjék össze. Ezután valamennyiüket szekerekre rakták és elindult a menet Pusztakamarás felé. Utközben találkoztak egy német menetszázaddal. Lanz százados beszélgetést folytatott a németek parancsnokával s ezt követően a német katonák megrohanták a szekereket és minden érték-

tárgyat elraboltak.

Munkatársunk beszélgetést folytatott dr. Pop tordai főügyessel, aki csak az ügydarabok beérkezését várja, hogy vádat emelhessen. Véleménye szerint különben nem lehetetlen, hogy az ügy rendkívüli hordereje miatt nemzetközi vizsgálóbizottság kiküldését kell majd kérni.

A vizsgálatot különben Craioveanu csendőrezredes, a tordai csendőrlégió parancsnoka vezeti. A csendőrség már eddig is több letartóztatást eszközölt és újabb letartóztatások

várhatóak. A vizsgálat egyik célja különben annak megállapítása, hogy a nagysármási lakosságot mennyiben terheli felelősség a tömegmészárlással kapcsolatban.

A magunk részéről a vizsgálat meggyorsítását tartjuk szükségesnek, nehogy az idő múlásával esetleg értékes nyomok váljanak semmivé vagy bűnösök meneküljenek meg.

Követeljük, hogy széles népretegek bevonásával, a demokratikus sajtó képviselőinek jelenlétében folytassák le a vizsgálatot. Erre föltétlenül szükség van, mivel ez a bűntény meghaladta az egyszerű bűnügy kereteit s közügyé növekedett.

Működik

a szakszervezet rostája

Akik rendületlenül bíztak a szocialista gondolat végső diadalában, azokat igazolta az idő. A szabad szakszervezetekhez hű dolgozók mindig is tudták, hogy el kell jönnie az időnek, amikor a kishitűek és tévelygők is rájönnek arra, hogy érdekeik védelméért csak a szabad szakszervezetekben találhatják meg.

Ez az idő elérkezett és most mindenki igyekszik valamilyen szakmai szervezethez tartozni. A szakszervezetek vezetői azonban minden másirányú elfoglaltságuk ellenére sem feledkezhetnek meg arról, hogy mindazok, akik a fasizmus dühöngése követte a szabad szakszervezetek ellen káros tevékenységet fejtettek ki, most ne gátolhassák az új idők szellemének megfelelő szakszervezeti munkát.

Ez az elgondolás vezeti a kolozsvári vasmunkás-szervezet vezetőségét is, amikor a káros elemektől óvni igyekszik a szervezeti élet tisztaságát. A vezetőség sorozatos üléseken vizsgálja ki a tévelygők multbeli tevékenységét

Eddig a következő jelentkezőket utasította vissza: Bereczky Károly, Hickel Géza, Muschitz József, Pázi Mihály, Vass Jenő, Schäffer József, Sárosi Árpád, Tomor Imre, Huszler Gusztáv és Szabolcsai János vasmunkásokat a Dermataból, Birzód Sándor és Szász Károly vasmunkásokat a Vizművektől, András Istvánt a Villamosművektől.

A szakszervezet a Derma tából Kiss Dénest 5, Reiner Gusztávot 4, Kinizsi Sándort, Kuron Andrást, Demeter Györgyöt, Fehérvári Györgyöt, Zagoni Sándort, Török Józsefet, Fegyveresi Lajost és Jagamos Sándort 2-2 évre eltölt minden bizalmi és vezetőségi tisztség viselésétől. Kötelezi őket, hogy az üzemi értekezlet előtt előszóval, a vezetőségtől írásban bocsánatot kérjenek. A vezetőség h. tározata a helyi sajtóban közlendő. Az utóbbiak a következő szövegű levelet juttatták el aláírással a vasmunkások titkárságához:

„Alulírott, kijelentem, hogy a Vezetőség 1944 november hó 1-én hozott határozatát tudomásul veszem és belenyugszom. Beismerem és mélyen sajnálom, hogy a szabad szakszervezetek ellen a multban káros tevékenységet fejtettem ki azzal, hogy olyan egyesülésben vettem részt, amely a munkásszolidaritás megbontására törekedett. Amikor eltévedésemért bocsánatot kérek, meg fogadom, hogy a jövőben öntudatos munkáshoz méltó magatartást fogok tanúsítani. Kolozsvár, 1944 november hó 2-án.” (Aláírások).

A szervezet vezetősége tovább folytatja tisztogató munkáját és reméli, hogy ezáltal biztosítani tudja a szocialista szellem érvényesülését a vasas mozgalomban.

Zoltán Ferenc

A Szovjetbirodalom nemzetiségi megoszlása

A Szovjetben nem ismerik a kisebbség fogalmát

Oroszország a népek hazája. Valaki összeszámolta, hogy összesen 176 nyelvet beszélnek a hatalmas birodalomban, melynek lakossága az 1938. évi népszámlálás adatai szerint — tehát a háború előtt — 170 millió 467.186 lélek volt.

A moszkvai munkásakadémia felosztása szerint ez a lakosság hét nagyobb népcsoportra oszlik, minden népcsoport rengeteg alcsoportra. Ez a hét főcsoport a következő:

Szlávok

Nagyorosz kb. 94 millió, ukrán kb. 35.000.000, fehérorosz több mint 5.500.000. Ide tartoznak a lengyelek 600 ezer, a csehek, szerbek és bulgárok összesen mintegy 200 ezer lélekkel, úgy hogy a szláv lakosság 136 millió számával a Szovjetbirodalom lakosságának 79 százalékát teszi ki.

Finn-ugorok

Nyugati csoport: finnek, észtek, karéliaiak 600 ezer, lettek és litvánok 300 ezer lélek. Délkeleti csoport a Volga környékén: mordvinek 1.200.000, cseremiszek 500 ezer lélek. Északkeleti csoport: zürjének, votjakok, permiek összesen körülbelül 900 ezer lélek. A magyarokkal rokon népek lélekszáma tehát a Szovjetbirodalomban 3 és félmillió.

Törökök

Az európai Oroszországban: csuvasok, baskirok, tatárok és apró török népcsoportok összesen kb. 5 millió. Nyugatszibériában: kirgizek, kajszakok 4 millió. Középázsiaiban: üzbegek 4 millió, karakirgizek 700 ezer, turkománok 800 ezer, karakolnyikok 100 ezer, azerbeidzsánok 1.600.000, jakutok és más apró török törzsek 300 ezer lélek. A törökfajú lakosok száma tehát 16 és félmillió.

Mongolok

A burjátmongolok önálló köztársaságában 250.000, a kalmükek köztársaságában 150 ezer lélek él.

Indó-európaiak

A volgamenti német önálló köztársaságban kb. félmillió német élt 1938-ban. Ezek legnagyobb részét Hitler visszaköltöztette Németországba. A Dnyeszteren túl levő moldvai köztársaságban mintegy 1 millió román élt. Az önálló köztársaságot alkotó örmények száma 800 ezerre tehető. A georgiaiak (guzok) száma 3 millió. Az északkaukázusi indogermán népek közül a tadjatok száma 1 millió, csecsenek, cserkeszek, avarok száma összesen másfélmillió. Az indó-európai népcsaládhoz tartozó szovjetlakosok összes száma tehát körülbelül 8 millió.

Északlak

A Jeges-tenger környéki északi népek száma körülbelül 1 millió.

Számuk alig haladja meg összesen a 100 ezer lelket.

Zsidók

Számuk a Szovjetbirodalomban ezelőtt hat évvel 3 millió volt. Ebből a korea-mandzsuri határon levő önálló zsidó köztársaságban 40—50.000 zsidó élt.

Ezek közül a népcsoportok közül csaknem mindeniknek önálló köztársasága van és ezekből a köztársaságokból tevődik össze a nagy orosz szocialista köztársaságok szövetsége, a Szovjetunió. A lakosság egyharmada városokban él. A háború előtti Moszkvának több mint 4 millió, Leningrádnak több mint 3 millió, Kievnak, Karkovnak, Bakunak közel egymillió, Gorkij, Odessza, Taskend, Tiflisz, Rosztov, Dnyepetrovcsk városoknak pedig több mint félmillió lakosa volt.

Itt jegyezzük meg, hogy 1938 óta a lengyelországi ukrán és fehérorosz kisebbség felszabadult és saját nemzeti tanácsköztársaságaiba került. Velük a szovjetbeli lengyelek száma is megszorodott. Az eszt tanácsköztársaság megalakulásával,

valamint az új finn-szovjet határmegvonás révén a finn-ugor lakosság száma is megnövekedett. Besszarábia felszabadításával a szláv ukránokkal együtt indó-európai románok, a lett és litván tanácsköztársaság kikiáltásával indó-európai lettek és litvánok kerültek a népek közös, szabad hazájába.

A Szovjetbirodalomban nincs „többségi” és „kisebbségi” nemzet. Minden nép szabadon élheti a maga nemzeti életét, szabadon fejlesztheti kulturáját. A szövetséges állam keretén belül élő számtalan kisebb-nagyobb köztársaság szabadon intézi belügyeit, sőt a legújabb alkotmánymódosítás értelmében külügyeit is. Nincs nemzetiségi féltékenység, elnyomás, gyűlölködés. A hitlerista világ egyik legnagyobb csalódása éppen az volt, hogy a Szovjetbirodalom különböző népei a legnagyobb veszély idején is sziklaszilárdan állották a testvéri szövetséget. Egyikük sem gondolt az elszakadásra, a Szovjetunió nagy egységének és szocialista közösségének megbontására.

Pásztai Géza

Üdvözöljük lap társainkat

Postai forgalom hiányában egy-egy utas lép meg bennünket észak-erdélyi és délerdélyi új lap társaink példányaival. Hü baráti kezek juttatták el hozzánk Brassóból a NÉPI EGYSÉG néhány számát s ugyancsak a véletlennek köszönhetjük, hogy asztalunkon hever a SZABAD SZÓ, a marosvásárhelyi magyar dolgozók lapja is. Örömmel és büszkességgel lapozzuk végig a hozzánk ért újságokat, az erdélyi magyar nép szabad sajtójának első megnyilatkozásait.

A brassói NÉPI EGYSÉG főmunkatársa Szemlér Ferenc, a fiatal erdélyi irodalom költő-bölcselője. A lap felelős szerkesztője a MADOSz sokat szenvedett régi harcosa, Kurkó Gyárfás. A délerdélyi magyar dolgozók demokratikus mozgalmanak kibontakozását követhetjük a lap hasábjain. Nemcsak a munkásság, hanem a székely gazdaközönség is hallgatja már szavát s találkozunk a kisiparosok szószólóival is. Bányai László tanár, az antifasiszta mozgalom ismert harcosa, az elnyomás idején szerzett versekkel szerepel s egy másik tanár, Halász Gyula, azokról a 48-as zászlókról ír vezércikket, amelyeket a Szovjetunió küldött el a háború előtt a magyar nemzetnek, békét és szabadságot

ajánlva a háború végzetes politikája helyett.

A marosvásárhelyi SZABAD SZÓ Pittner Olivér Hangya-tisztviselő szerkesztésében jelenik meg s első számában köszönetet mond a Vörös Hadseregnek a sajtószabadság megteremtéséért. A lap Salamon Ernőnek, az ukrán munkaszolgálatban meghalt erdélyi munkásköltőnek, egy hátrahagyott versét közli. Az előtünk levő példányokból megállapíthatjuk, hogy Marosvásárhelyt is újrálélt a dolgozók társadalmá: feléledtek az Egységes Szakszervezetek, kiáltványokat ad ki a Magyar Demokrata Szövetség, november 7-ét ott is népgyűlés ünnepelte, a Hangya Szövetkezet meggyesfalvi telepén eltűntették már a német rombolások nyomát, a székely gazdatársadalom is bekapcsolódik a termelésbe s már szabadságot is találunk Antalfy Endre tanár, a nemzetközi nevű műfordító nevével.

Ha akad utas, aki Marosvásárhelyre vagy Brassóba indul, vigye magával lap társaink szerkesztőségébe a VILÁGOSSÁG példányait s szorítsa meg nevünkben a szerkesztők és munkatársak kezét, üdvözölve bennük egy új demokrata világ hírnökeit.

A MADOSz földműveseinek tisztelgése az orosz katonai parancsnoknál és a főispánnál

KOLOZSVAR, november 15. A MADOSz megyei földész intézőbizottsága szírdán délelőtt tisztelgő látogatást tett az orosz katonai parancsnoknál és a vármegye főispánjánál. Mindkét helyen kifejezésre juttatták háljukat és köszönetüket a katonai közigazgatás bevezetéséért s a románek és a bérelességek munkának a biztosítása érdekében megtett intézkedésekért. Igéretet tettek, hogy a megye

román földműveseivel teljesen egyetértésben maguk is segítségére lesznek a fasiszta ellen küzdő szovjet, román és a hozzájuk csatlakozó honvéd csapatoknak.

Ugy a katonai parancsnok, mint a főispán meglepéssel vették tudomásul a megyei földművesek ígéretét s a maguk részéről szintén megígérték, hogy a becsületes munkában ezután is segítségre lesznek.

MUNKÁSMOZGALOM

A MUNKÁSSÁG HALOTTJA. Marosvásárhelyről jelentik: E napokban merénylet következtében meghalt Kelemen Lajos marosvásárhelyi közműves. Nem volt más bűne, csak az, hogy magyar. A szerencsétlen áldozatot a munkásság hősi halottjának tekintik. A kiadott gyászjelentés szerint Marosvásárhely román és magyar munkásai szétléphetetlen szövetségben fogják utolsó útjára kísélni Kelemen Lajost és fogadalmat tesznek mindenféle fasiszta megsemmisítésére, a román és magyar nép testvéri szövetsége szellemében.

Levelezőinkhez. A Kerekes János levelében említett utcák és terek új elnevezése időközben megtörtént. Sajnáljuk, hogy helyszüke miatt levelét csak most szoríthattuk volna be, amikor kívánsága már megvalósult. Igazat adunk a Kazincz-utcában lakó „közismert Molnár baci inak”, hogy azok, akik tegnap még tapsoltak az antibolsevista hazugságoknak s a hitleri ták háborújának, most viseljük is el következményeit. Molnár bácsi rövidebbre fogott leveleit ezután is szívesen olvassuk s ha szomszédságá mai helyzetéről tudósít, tudósításának lapunkban helyet is szorítunk. Deák Károly fényképezés magyar sérelmi mondanivalóját lapunkban már többször szóváltattuk, persze nem oly bántó élel, mint az ő levele. Mi a népek közötti megbékélés szellemében fogalmazunk s nem a sértődöttség hangján. Tudósítson a szakmájában történő szervezkedésekről és építő szándéku törekvésükről.

A Szakszervezeti Tanács csütörtökön 2 órakor a Deák Ferenc-utca 9. sz. alatt gyűlést tart.

Építőmunkások és szakosztály folyó hó 16-án csütörtökön délután 4 órakor az Építőmunkás-Otthonban, Kossuth Lajos-utca 32. sz. I. emelet, értekezletet tart. Minden tag köteles megjelenni.

Színházi hangverseny

Szép művészi törekvésnek voltunk tanúi kedden a színházban. Szita Oszkár és Rónai Antal karmesterek a színházi zenekar maradványával hangversenyt adtak. A zenekarban mutatkozó nagy hiányokat (kevés a vonós és fuvós) ügyesen hidalták át a jó darabmegválasztással. A vezetők helyesen értékelték zenekaruk teljesítő képességét. A műsorból különösen Takáts Paula énekszámaait kell kiemelnünk. A műsor másik komoly művészi élményt jelentő száma Csajkovszky Bölcsődala volt a színházi zenekar vonósnégyesének előadásában. Kollár Károly hangversenymester vezetésével a négyes megtudta fogni a közönséget. Ez a hangverseny fényesen bizonyítja, hogy hiányos eszközökkel is lehet komoly művészetet csinálni. Kérjük a színház vezetőségét, hogy ezt a módszert (és hasonló művészi rendezéseket) vasárnap délután töltsék a színház műsorára a munkásság és a szélesebb népretegeknek. Balga hazugság, hogy a dolgozóknak csak selejtes műsor kell. Jabláczy László

Mágnás Miska. A Városi Színház operettegyüttese készül a „Mágnás Miska” penteki bemutatójára. A jelekből ítélve zajos siker kíséri majd a szellemes operettet. Új primadonna mutatkozik be a penteki bemutáson: a pompáshangu, nagylehetségű Bokor Ilonka. A darabot Fekete Mihály rendezi és Stefanidesz karnagy dirigálja. A többi vezetőszerpet Wojtichy Erika, Székács, Csóka, Sugar és Benes Ilona játsszák.

A Magyar Színház előadása

November 10-án, csütörtökön: Nepszerű hangverseny.

November 17-én, pénteken: Mágnás Miska.

Apróhirdetések

Hirdetéseket 8-11 óraközött vesszünk fel

Adás-vétel

JÓKARBAN lévő főzőkemma, asztalkemence eladó. Értekezni Stotter, Bartha Miklós-utca 8. 439
 VESZÉK ócska ruhát és télikabátot. Szabadság-tér 12 (volt Főter), Rácz. 425
 EGY jó Dániel-kályha eladó. Kálvin-utca 18 szám. 426
 IRÓGÉPET új vagy használt állapotban vesszünk. Erdeklődni a kiadóhivatalban. Gr. 11

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbélyeg, régi levélborítékokat bárkinél előnyösebben vásárolunk. Herczegné bélyegkereskedése. Dávid Ferenc utca 12. 341

KÖNYVET, könyvtárat bármely nyelven vesz. Kovács, Jókai-u. 4., kapu alatt. 251

MEGVÉTELRE keresek egy 4 kerékű kézi stránszekeret. Tóth temetkezési vállalkozó, Szent György-tér 5. 486

JÓGERESZŐ kutyát megvételre keresek. Palocsay virágüzlet, Dózsa György (Wesselényi)-utca. 484

ORTOPÉDIA, gyógyászati fűzők, talpbetétek, sérvkötékek, gumiharisnyák, orvosi felszerelések Nagy Gyulánál, Szabadság-tér 4. 470

BÖRÖND, kofferek eladók, különféle méretekkel. Mócsok-utca 8 asztalos. 476

ELADÓ ruhásszekrény, záros láda, nagy ruhaföldő rézüst. Zápolya-utca 16. emelet. 463

MOSLÉK eladó. Bartha Miklós-u. 3. 441

ELADÓ középtermétre egy rend csizmanadrágos öltöny, egy nagykabát. Erdeklődni Pasteur-u. 15 sz. 460

Allást keres

ÖT középiskolát végzett fiatal leány, kinek senkije sincs. Irodai állást keres. Cim a kiadóban. 457

ÉRETTSÉGIZETT fiatalember állást keres. Cim a kiadóban. 492

Allást kaphat

OROSZ fordítókat keres nagy díjazással a Világosság.

MINDENESLEÁNYT éttermi konyhára felveszek. Bartha Miklós-utca 3. 445

KÉZILÁNYT felveszek. Bartha Miklós-utca 3. Vendéglő. 445

CUKRASZTANULÓT felvesz Sebők cukrász, Szabadság-tér 23 sz. Kosztot és fizetést adok. 446

SELYEMHARISNYAJAVÍTÁSBAN jártas női felveszünk. Földész-utca 24. 480

ÓRASZÜZLET vezetésére önálló munkacserét keresek. Perianné, Kossuth Lajos-u. 4. sz. 433

PÁLINKAFŐZÉSRE sürgősen jelen kezni. Szaniszló Tordai-ut 2-4. 331

FÉRIFEHÉRNEMŰ varrókat felveszek. Csakis jó munkacserét. Hunyadi-tér 17 szám. 330

Lakás

KÉT butorozott szoba központi fűtéssel, fürdőszobahasználattal kiadó. Ugyanott egy nagy könyvszekrény eladó. Értekezni Brassai-utca 7, kapusnál. 442

BUTOROZOTT szoba kiadó. Mócsok-utca 147 szám. 416

EGY szoba, konyha, speiz kiadó Andrassy-ut me lett. Értekezni Szabadság-tér 23. Pethes. 417

KÉT személy részére vagy fiatal párnak konyhába ználattal lakás kiadó. Buzza-utca 15, balra, ajtó 3. Gr. 12

KIADÓ 3 szoba, konyha, fürdőszoba. Fővény-utca 1. 460

KÉRESEK 3 szoba, összkomfortos lakást a Főter közelében és külön 2 szobát új divatszalonnak. Cim a kiadóban. 441

ELEGÁNSAN butorozott szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Györgyfalvi-ut 81 szám. 415

IDŐSEBB lakótársnőt keresek, ugyanott egy szoba kiadó. Kálmán király-u. 11. 465

EGY butorozott szoba kiadó 2 vagy 3 személyre. Brassai-utca 1 szám, ajtó 4. 451

KOLOZSVÁR és Vidéke ipartestület 4 (négy) üzlethelyiséget bérbead Karolina-téri székházában. írásbeli ajánlatok november 18-án déli 12 óráig adhatók be. 499

KÜLÖNBÉJÁRATU butorozott szoba, fürdőszobahasználattal kiadó. Eperjes-utca 16 szám. 481

BUTOROZOTT szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Buzza-utca 9. 485

EGY szoba konyhás, komfortos lakást azonnalra keresek. Címeket „Pontosan fizetek” jellegre a kiadóba. 491

KIADÓ szoba, konyha. Görögtemplom-utca 45. 483

Megszűnt az étkezési szolgálat a „MIS PIR” vendégházban menürendszer alapján ebédelhet. Teleki Pál-u. 2. sz. Mátyás-utca mellett.

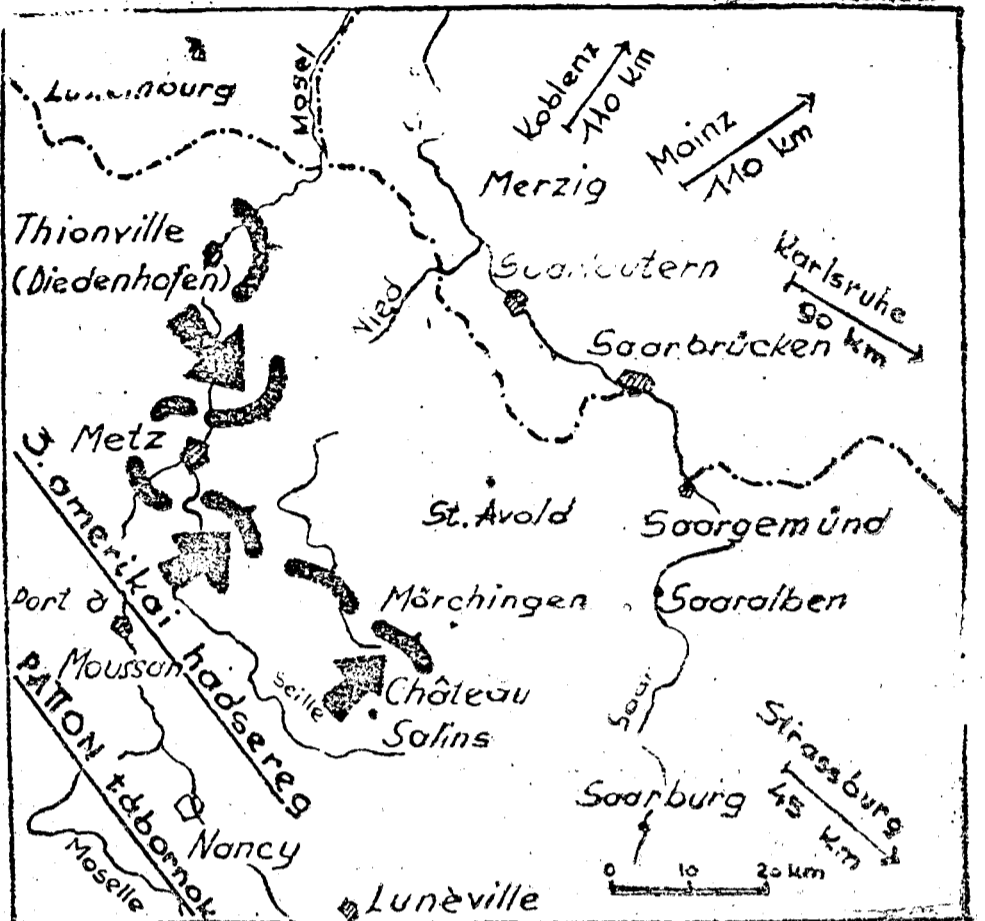
LEGUJABB

Készül a nagy támadás a Metzről nyugatra fekvő német állások ellen

Dempsey tábornok csapatai Hollandiában tíz kilométerre közelítették meg a német határt

LONDON, november 15. (Reuter) A szövetségesek főhadiszállásáról közölték, hogy szerdán hajnalban a 3. amerikai hadsereg offenzívát kezdett a Metzről nyugatra lévő német állások ellen. A három fontos külső erődítmény lerohanását követően hatalmas tüzérségi előkészítés után egy erős hadseregszertartó átkaroló hadmozdulattal támadott. Egy újabb erődítményt foglaltak el és egyes pontokon 3 kilométerre közelítették meg Metz városát. Délebbre a Metzről Saarbrücken felé vezető vasútvonal mentén folyik az előnyomulás, miután a moseli hídfőket lényegesen kiszélesítették. A késő este érkezett jelentések kezdeti sikerekről számoltak be.

Dempsey tábornok hadseregének nagy offenzívája is lendületesen halad előre a Maas felé. Az élcsapatok 10 kilométerre közelítették meg a német határt és tovább nyomultak előre. A nagy támadás szerdán délután az Eindhoven-től délkeletre fekvő szakaszról pusztító zárótüz után indult. Az angolszász csapatok két fontos csatornán keltek át és számos falut szabadítottak fel.

EGY nagy szoba és konyha felszuterinben azonnal kiadó. Földész-utca 35. 490
 KIADÓ butorozott szoba. Apafi-utca 121 szám. 424

Külföldiek / Central U
 EVŐESZKÖZÖKET, tálcákat, orvosi műszereket, használt fémtárgyakat újra nikkelez, krómoz Szlezják fémipari üzem, Deák Ferenc-utca 24. 461
 BUTOROK, ajtók, ablakok javítását vállalom. Jókai-utca 4. Zsejki Ferenc. 450
 GÉPIRÁS, másolás, sokszorosítás, fordítás bármilyen nyelven Görög-irodában, Deák Ferenc-utca 1 sz. Városházával szemben. 455

Töltőtollkészítő
 és javítóüzemem újból megkezdte működését.
 FÜLÖP KÁLMÁN
 Kozosvár, Deák Ferenc-u. 22.

FELHIVOM mindazon személyek figyelmét, akiknél a Schul-féle kendergyárból elvitt bármilyen néven nevezendő tárgyak vannak, hogy azt a legrövidebb időn belül juttassák vissza a gyár kapusához, még mielőtt bevezetnék a szigorú házkutatásokat, ami a törvényes következményeket vonná maga után. Nyomravezetőket díjazunk! Az igazgatóság. 399

MATEMATIKA-FIZIKA-órákat ad felsősosztályosoknak, érettségizőknek, főiskolásoknak elsőrangú referenciákkal rendelkező diplomás. Horia (Horthy)-ut 10, fűsz. 2. 425

KÉT iskolásleányt teljes ellátással, fürdőszobahasználattal felveszek. Benczikné, Szentegyház-utca 11. 315

HEGESZTÉSEKET, víz- és gőzfűtési, mindennemű gépjavítási és lakatosmunkákat, nikkelezést és krómozásokat szakemberként végez Szaniszló, Tordai-ut 2-4. szám. 331

FELHIVJUK mindazokat, akiknek bármilyen EGMSZ jelzésű zások jutottak birtokába, hogy azokat 48 órán belül Majális-utca 10 szám alatti irodánkba 9-11 óra között beszolgáltatni sziveskedjenek. Mindazok ellen, akik felhívásuknak nem tesznek eleget, bírósági eljárást indítunk. Erdélyi Gazdák Magértékesítő Szövetkezet. 383

NŐI szabászatból a tanást Gelteh Edit v. ip. iskolai tanárnő megkezdte. Majális-utca 58. 397

ELVESZÉTT Simon Károly és családja nevére szóló igazolványok. Kérem a becsületes megtalálót, pénz- vagy természetbeni jutalom ellenében adja le Kövesföld-utca 37 alá. 467

KÉT nő teljes ellátást kaphat. Hadak-utca 164 sz. 494

ERDELYI GERÉLY főgépész névre személynemességi Rátolány, orosz, magyar szakszervezet igazolványok elveszttek szombat. Becsületes megtaláló Jókai-utca 19 alá leadni sziveskedjék. 474

FELHIVOM mindazokat, akik dr. Stern Vilmos Fellegvári-ut 97 szám alatti lakásából bármilyen ingó dolgot bármilyen címen elvitt, „Napochemia”, Székely Múzeum 5 szám alatti helyiségbe a délelőtti órákban, különbeni jogi következmények terhe mellett haladéktalanul szolgáltatásuk vissza. 472

A N. É. KÖZÖNSÉG szives tudomására hozzuk, hogy szövődénk a munkát újra megkezdte. Vállalunk szövést, fonást. Ugyanott pulloverek, szvetterek, harisnyák készítését. Cim: Székely-szövőde, V. Almos-utca 39. 462

THEIL asztalos, malomszerelő urat kérem, közölje címét vagy keressen fel. Nuszabächer, Székely-utca 5 szám. 473

„KOLPING” Hitelszövetkezet felkéri tagjait, akik kölcsönt vettek fel, törlesztésüket vasárnap 11 1-ig és szerdán 3-4-ig eszközözljék. 471

MINDEN olyan egyént nagy jutalommal díjazok, aki nyomravezet vagy tud az on rejtetezőkről, akik Muzsi Andras „Textil” üzletéből női-, férfikabát és ruhaszövet, nyersselyem és grenadinokat elvittek, kérem, jelentsem. 493

FELKÉREM mindazokat, akik tudnak arról, hogy Jakab Izsák és Weisz Mártonék ruhaneműket és egyéb holmikat megőrzés végett hagyják, sürgősen értesítsék Jakab Lajost, Pata-utca 128, ajtó 2 szám. 488

FELKÉREM azokat az egyéneket, akik az iparosok menedékházából, Szt. István-ut 26, különböző tárgyak (kézspénz, ékszerek, perzsa- és argamaszönyegek, divány, stb.) elviteléről tudomással bírnak, jutalom ellenében sürgősen közöljék. Mayer, Szent István-ut 20, em. ajtó 2. 481

„ILLA” kozmetika
 átköltözött a Bánffy-palotába, II. emelet.
 Bejárat Szabadság-tér, Mátyás-utca mellett.

ELVÁLT asszony férjhezmenne közép-korú, jólszituált férfihez. Leveleket „1944” jellegre a kiadóba kérek. 497

KÖZPONTI FŰTÉSEK üzembehelyezését, megjavítását, gyári üzemek gőzvezetékének helyreállítását vállalja a Kalorifer r. t. Eszterházy-utca 12 14. 495

FAMEGTAKARITÁSHOZ kályhákat takarítok. Javítok. Papp Kálmán, Dózsa György-u. 16. (Volt Wesselényi-u.) 471

LAKÓTÁRSNÓT keresek tisztu, egészséges szobába. Kőker-utca 10.

Szerkeszti BALOGH EDGAR
 A szerkesztésért felel NAGY ISTVAN
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Brassai utca 7.
 Hivatalos órák 8-tól 12-ig.

Hivatalos rendeletek

Polgármesteri rendelet. 1. A rádiókészülékek tartására szolgáló ideiglenes engedélyek érvényüket veszítették. 2. A Szovjet birodalomból elhurcolt s a város területén tartózkodó egyének jelentkezzenek a rendőrségen. 3. Akik a szovjet elleni háborúban résztvettek s onnét bármilyen ingóságot elhozottak, vagy akármilyen uton ilyen érték birtokába jutottak, ezeket öt napon belül a városházán adják le törvényes következmények terhe mellett.

Az elsőfoku iparhatóság felhívja összes szakosztályait, hogy három napon belül közöljék az itthonmaradt, az elmenekült és a katonai szolgálatot teljesítő szakosztályi tagok nevét, lakcímét és az üzlethelyiségükre vonatkozó adatokat.

FELHÍVÁSOK

Az orvosi kamara csütörtökön délután 3 órakor a Városházán alakuló közgyűlést tart.

A Józsa Béla (volt Vasvári Pál)-utcai népiskola igazgatósága pénteken 3 órára az összes szülőket az iskolába kéri.

A furnáriparosok szakosztálya folyó hó 17-én, pénteken délután fél 3 órakor szakosztályi ülést tart az Ipartestület székházában. Saját érdekében kérjük a tagok pontos megjelenését. Vezetőség.

Közműves mesterek! Folyó hó 16-án, csütörtökön délután 3 órakor szakosztályi ülést tartunk. Pontos megjelenést kér a Vezetőség.

A tantestületi szakszervezet választmánya I. hó 16-án, csütörtökön délelőtt 9 órakor a Malom-utcai állami gimnáziumban gyűlést tart, melyre a választmány és a kiküldött bizottságok tagjait meghívja a Vezetőség.